

Варто підкреслити, що під час заняття з використанням активних методів навчання від викладача потрібно набагато більше активності і творчості, ніж тоді, коли воно проходить пасивно, у формі переказу вчитаних в книгах або давно відомих істин. Інтерактивні методи матимуть найбільший ефект не тільки навчальний, а й виховний, коли викладач впливатиме на обговорення не тільки висловлювань науково-аргументованої точки зору, але і виражень особистого ставлення до проблеми, своєї світоглядної та моральної позиції.

Форми участі викладача в дискусії студентів можуть бути найрізноманітнішими, але ні в якому разі не нав'язуванням своєї думки. Найкраще це робити шляхом тонко розрахованого управління ходом дискусії, через постановку проблемних питань, які потребують продуктивного мислення, творчого пошуку істини. Це, як показує практика, можливо тоді, коли викладач висловлює свою точку зору лише в порядку висновків з висловлювань студентів і аргументованого спростування помилкових суджень. Зрозуміло, його позиція може збігатися з думками студентів, оскільки вони з'явилися в результаті навідних запитань викладача. Але саме такими прийомами можна не тільки направляти змістовий, інтелектуально-пізнавальний бік обговорення теоретичних питань, а й конструювати спільну продуктивну діяльність, тим самим впливаючи на особистісну позицію студентів, перетворюючи їх навчальну діяльність в навчально-виховну.

У. Л. Сторожилова

ГЛОБАЛЬНІ ТЕНДЕНЦІЇ РОЗВИТКУ УКРАЇНСЬКОЇ ОСВІТНЬОЇ СИСТЕМИ

Освіта є надзвичайно важливою часткою глобального відновлення та розвитку суспільства. Рейтинг фінансової, політичної забезпеченості країни безпосередньо залежить від освіченості її громадян. Українська сучасна система вищої освіти є одним з найголовніших чинників зростання людського капіталу, залучення нових ідей, динамічного розвитку економіки і суспільства в цілому.

Сьогодні інтелектуально освічена культурна людина зобов'язана спостерігати, аналізувати, вносити пропозиції, відповідати за прийняті рішення й уміти долати конфлікти й суперечності. Головний принцип інноваційної освіти полягає у формуванні світогляду, ґрунтованого на багатокритерійності рішень, терпимості й відповідальності за свої дії. Нова освітня система передбачає набуття компетентності, ерудиції, формування творчості та культури особистості у складі організації інформаційного простору знань.

Освіту можна вважати спрямованою на інтереси особистості, якщо через неї можна розв'язувати такі завдання:

- стимулювати інтелектуальний розвиток і збагачення мислення, творчість через засвоєння сучасних методів і засобів наукового пізнання;
- керуючись тим, що людина живе в суспільстві, домогтися її успішної соціалізації через занурення в наявну культуру, зокрема й техногенну, у комп'ютеризоване середовище;
- враховуючи, що сучасна людина живе в умовах насиченого активного інформаційного середовища, навчити її жити в його потоці, створити умови для безперервної освіти;
- зважаючи на інтегративні тенденції розвитку науки й техніки та потребу в новому рівні наукової грамотності, створити умови для здобуття широкої базової освіти, яка дасть змогу доволі швидко переходити до суміжних галузей професійної діяльності.

На основі цих засад розроблено головні концепції вищої освіти:

- відповідність суспільним потребам, що змінюються;
- перехід від жорстких, уніфікованих схем до багатоманітності форм власності, джерел фінансування навчання та наукових досліджень, організаційних структур;
- багатоваріативність навчально-методичної роботи: самостійне визначення вищими навчальними закладами форм і методів навчального процесу, впровадження прогресивних педагогічних технологій та різних форм контролю знань студентів, використання пришвидшеного навчання за індивідуальними навчальними планами;
- єдність системи вищої освіти: поєднання демократизації управління з єдиними державними вимогами, із впровадженням єдиних освітніх стандартів з єдиними критеріями оцінки діяльності вищих навчальних закладів та визначення їхнього статусу;
- інтеграція освіти й науки, активізація наукових підрозділів, співпраця з НАН України та галузевими академіями наук;
- удосконалення формування контингенту студентів. Пошук, підтримання та стимулювання розвитку обдарованих дітей, підлітків, юнацтва, диференційоване навчання обдарованих студентів;
- формування механізму розподілу та соціального захисту випускників, розроблення відповідної нормативної бази, зокрема відповідальності сторін за невиконання своїх обов'язків;
- посилення виховної роботи, розроблення концепції виховання студентської молоді; суворе дотримання закону про світський характер державної освіти;
- подальша інтеграція української вищої школи та науки до європейського та світового освітнього і наукового простору, співпраця з міжнародними, регіональними та національними фондами, налагодження взаємовигідних зв'язків із закордонними партнерами, заохочення закордонних інвесторів до участі в розвитку вищої освіти та науки в Україні;

- демократизація управління вищою освітою: розширення прав і повноважень вищих навчальних закладів, удосконалення їх структури, розроблення правил та проведення прийому студентів, вирішення кадрових питань, організація виробничої та комерційної діяльності, міжнародна співпраця.

Т. Г. Сухорукова

СУЧАСНІ ТЕОРІЇ МОТИВАЦІЇ НАВЧАННЯ СТУДЕНТА

Мотивація, як сукупність прийомів і способів спонукання людини до певної поведінки за допомогою внутрішніх і зовнішніх чинників, повинна активно використовуватися не лише у виробничій сфері, але і у сфері надання нематеріальних послуг, у тому числі у сфері освіти.

У сфері нематеріального виробництва мотивація, передусім, спрямована на поліпшення якості послуги, що надається. Сфера освіти відноситься саме до третинного (нематеріального) сектора економіки. Але важливо мотивувати підвищення якостей послуг, що надаються, не стільки шляхом "виробництва" цих послуг, а в першу чергу за рахунок "споживача" освітніх послуг. Студент повинен розуміти, що якісне "споживання" освітньої послуги забезпечить йому більш високі дивіденди в його подальшій виробничій діяльності.

Мотивація навчання є основною у рамках діяльності вишів, оскільки навчання – це діяльність, що визначає місію освітньої установи. Сьогодні працедавці ставлять високі вимоги до знань, умінь і навичок студентів. Це пояснюється значною конкуренцією на ринку праці.

Мотивація студента зумовлюється його особовим мотиваційним типом. У практиці існує два мотиваційні типи. У одних студентів домінують мотиви уникнення невдач, у інших - мотиви досягнення успіху (престижу). Навчальну мотивацію слід розглядати як систему мотивів, які спонукають студента до навчальної діяльності. Ця система включає такі структурні елементи: пізнавальні цілі, потреби, інтереси, мотиваційні установки, ідеали.

В процесі мотивації навчання студента необхідно використати практичні результати застосування різних методів мотивації. При цьому необхідно враховувати потенційні можливості змістових теорій мотивації і процесуальних теорій мотивації.

Змістові теорії ґрунтуються на ідентифікації тих внутрішніх спонукань (потреб), які примушують людей діяти так, а не інакше. Для мотивації студента більшою мірою підходить градація потреб, запропонована Д. МакКлеландом. Мотивувати студента можна через потребу влади, потребу успіху і потребу в причетності. Потреба в причетності тісно пов'язана з комунікативною потребою. У студентській групі, з одного боку, досить широке коло спілкування (спеціальність, курс